

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quonam Officium diuinum debeant supradicti clerici, & beneficiati, &
religiosi recitare. Punct. 2

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

recitandi, & ne religioni, & sibi dedecus afferant, si se esse religiosos manifestent.

PUNCTVM II.

Quodnam officium diuinitum debeant supradicti clerici, beneficiati, & religiosi recitare.

- 1 Omnes tenentur recitare officium Romanum, exceptis aliquibus personis.
- 2 Hoc preceptum singulis diebus obligat sub graui culpa.
- 3 Qui defendant posse priuilegiatos in Bulla Pij V. Romanum officium recitare, omisso illo cuius habent priuilegium.
- 4 Probabilis est oppositum.
- 5 Quid dicitur de beneficio obligato Romanum officium recitare, & commoratur in diocesi Mediolanensi.
- 6 Quid de Mediolanensi existente Romæ.
- 7 Possintne religiosi exempti festiuitatibus diocesis se conformare. Explicatur sensus quæst. omni.
- 8 Proponitur ratio dubitandi.
- 9 Quid sit tenendum.
- 10 Possintne Episcopus de Sancto extra Calendarium institueret recitationem? Affirmatur id posse de Sancto assignato in Patrom, vel naturali diocesis, vel cuius insignes ibidem reliquiæ requeantur.
- 11 De aliis Sanctis constitutione perpetua id fieri non potest.
- 12 Decreto tamen particulari, & ex causa argenti, & per modum dispensationis, id fieri posse credendum est.
- 13 Vtentes Breuiario Pij V. non tenentur officium B. Virginis, Defunctorum, & Psalmos Graduales recitare.
- 14 Quid si Romanum officium alia lingua præter Latinam diceres.
- 15 Si addas vel diminuas officio diuino, peccas.
- 16 Si in graui notabilique parte diminuas, non satisfacis obligationem.
- 17 Satisfacere si unum officium pro alio recites de Sancto, scilicet, cum est recitandum de feria.
- 18 Probabilis est te non satisfacere.

Respondeo omnes esse obligatos recitare iuxta formulam Breuiarii Romani Pij V. & Clementis VII. exceptis solum illis, in quorum Ecclesiis vel Conuentibus ducentis annis ante Pium V. aliud Breuiarium fuerit institutum, vel consuetudine approbatum. Sic habetur in supradicta Bulla Pij V. & Clementis VII. in initio Breuiarii Romani præfixa: in qua Bulla omnes alie formulæ recitandi abrogantur, cassantur, & irritantur. Hinc inferitur, malè Angelum verbo Hora, num. 12. existimare ordinatum ad titulum patrimonij posse officium recitare secundum formam, quæ illi magis placuerit, quia nulli Ecclesiæ addictus est. Nam ex eo, quod non sit addictus Ecclesiæ, quæ consuetudinem habeat ducentis annis antiquiorem præcepto, & constitutione Pij V. efficitur tunc obligatum esse recitare iuxta formam præscriptam à Pio V. quæ omnes Clericos beneficiatos, & religiosos comprehendit, exceptis solum, qui sunt illius Ecclesiæ, in qua est supradicta consuetudo. Et ita docet, vt certum Suarez lib. 4. c. 23. num. 4. Lessius c. 37. num. 75. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 2. num. 4. Reginaldus lib. 18. num. 168. Azor. 1. p. lib. 10. c. 11. quæst. 1. & alij. Hi autem excepti poterunt ex consensu Episcopi, & totius Capituli, Breuiarium Romanum, admittente exclusio suo antiquiori: constat ex supradicta Bulla. Si tamen monasterium fuerit exemptum, non requiritur consensus Episcopi, sed sui Prælati, & totius Capituli. Lessius lib. 2. c. 37. dub. 12. num. 74. Cum autem exigitur consensus vniuersi Capituli, non debet intelligi consensus omnium singulorum Capituli, ita vt nullus dissentiat, quia hoc foret esse impossibile, sed sufficit consensus maioris partis Capituli, vt sic in vnum congregati. Quia ille in rigore, & propriè vniuersi Capituli consensus est. Vt bene notauit Suarez lib. 4. de hor. can. c. 11. num. 4. sine Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 1. circa finem, num. 21. At si semel ex consensu Prælati, & Capituli Breuiarium Romanum fuerit admittum, nullo modo licebit ad pristinum redire, sed necessarid Romanum retinendum est. Quia iam per illam receptionem Breuiarii Romani, abrogatum & cassatum fuit antiquum; & vixit præceptum Pij V. & Clementis VII. de recitando iuxta formulam illius Breuiarii, & excepti cessauit, quæ solum fuit, dum ab Episcopo & Capitulo Breuiarium Romanum approbatum non fuerit. Sic Suarez num. 4. Bonacina in princ. num. 2.

2. Circa huiusmodi præceptum debetur primò. An obliget sub graui culpa singulis diebus iuxta formam Breuiarii Pij V. præscriptam recitare? Non desunt qui affirmant non esse peccatum mortale, vno vel altero die illam omittere, recitando iuxta formam Breuiarii Dominicanorum, Cisterciensium, aut aliarum Ecclesiarum. Quia substantia præcepti est septem horas canonicas dicere; modus autem, vel formula huius

vel illius Breuiarii ad ritum, & cultum specialem pertinet; cuius, omisso vno, vel altero die facta non videtur grauis. Sic Naua c. 19. num. 2. Reginaldus, præf. lib. 19. n. 171. fauet Raphael de la Torre, de Relig. controuers. 8. in princ. de horis canonicis, Valquez de beneficiis c. 5. §. 1. artic. 2. dubio primo num. 57.

Nihilominus tanquam certum habendum est peccare mortaliter obligatum recitare iuxta formulam Breuiarii Romani, si illam omniter recitet vno die iuxta formam alterius Breuiarii. Sic reliqui Doctores in hoc puncto referendi, qui post dictam constitutionem scripserunt. Et ratio est manifesta. Quia omnes conueniunt, quemlibet obligatum esse singulis diebus illud officium Pij V. recitare: nisi ex consuetudine ducentorum annorum excusetur, sed hæc materia grauis est. Ergo grauius obligat. Item omnes alie formulæ recitandi omnino cassantur, & abrogantur ad effectum satisfaciendi præcepto. Ergo recitare per ipsas idem est ac si non recitaret. Ex quo soluitur contraria ratio, quia præceptum non solum est de recitandi more & formula à Pio V. præscripta: vt constat ex verbis Bullæ.

3. Secundò, dubitatur è contra. An potest recitare alia formula præter formulam Breuiarii Romani, possit illa omitti per Breuiarium Romanum recitare; Sæc verbo Hora, in vtraque editione num. 6. Caicariano verbo Hora. §. 2. affirmant. Reputat probabilis Suarez lib. 4. c. 23. num. 9. sine. Lessius c. 37. num. 74. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 2. p. 1. num. 5. Muentur primò. Quia consensus Episcopi & Capituli, ad omitendum Breuiarium antiquum, & assumendum Romanum, requiritur pro vsu chori, vt colligitur ex illis verbis. Dummodò Episcopus & vniuersum Capitulum in eo consentiat, vt id in choro dicere & psallere possint permittimus. Ergo pro vsu priuato cuiuslibet videtur permissum absque consensu Episcopi & Capituli. Secundò. Quia assumentes Breuiarium Romanum suæ Ecclesiæ dicuntur conformari, cum Ecclesia Romana omnium mater sit. Quod non procedit, cum exclusio Romano Breuiario, & proprio suæ Ecclesiæ, assumatur Breuiarium alterius. Neque obstat Clementina: Dignum de celebratione Missarum, vbi commensalibus Episcoporum, & Cardinalium indulgetur vt possint vti Breuiario, quo vntur Episcopi, & Cardinales; si igitur liberum esset illis vti Romano, non indigerent dispensatione. Non inquam obstat, tum quia hæc indulgentia videtur esse pro commensalibus recitantibus simul cum Episcopo, vel Cardinali; & secus si separatim recitent, vt tradit Graffes 2. p. lib. 3. c. 16. num. 26. Tum quia loquitur de Cardinalibus, & Episcopis recitantibus aliud officium à Romano.

Cæterum (etsi supradicta sententia probabilis sit) probabiliorem reputo contrariam: scilicet hos exemptos in Bulla Pij V. non posse proprio autoritate formula Breuiarii Romani recitare, omittit propria suæ Ecclesiæ. Sic Suarez, Bonacina, Lessius, supra. Valencia disp. 6. quæst. 2. punct. 1. §. 3. in princ. Garcia de Beneficiis 3. p. c. 1. num. 155. Ratio est, quia de his exemptis nihil determinat Bulla Pij V. sed illos dispositioni, & ordinariis iuris communis relinquunt. Sed ius commune quemlibet auctorat ad recitandum officium suæ Ecclesiæ; vt constat ex c. de his c. placuit, 12. dist. 1. Ergo.

Et hæc sententia nullam habet dubitationem, cum Episcopus, seu Prælati suis Clericis sibi subditis, præcipit ne alio officio vntur: quod sine dubio facere potest, sicut fecit S. Carolus Archiepiscopus Mediolanensis, qui omnibus Clericis suæ diocesis præceptum imposuit, vt officio Ambrosiano vnterent. Hoc enim præceptum conforme est Bullæ Pij V. quæ consuetudines recitandi antiquiores ducentis annis in suo robore, & fortitudine relinquunt. Obligat ergo tale præceptum, vti potest de te licita, & honesta.

5. Tertiò dubitatur, An Clericus habens beneficium, ratione cuius debet Romanum officium recitare, si commoretur in diocesi Mediolanensi, debeat tunc iuxta Ambrosianam, an potius iuxta Romanum Breuiarium recitare?

Breuius respondeo posse quod sibi maluerit eligere, & iuxta illius formam recitare. Potest inquam Romanum recitare. Quia ex habitatione Mediolanensi non desinit esse Romanus beneficiatus. Potest autem Mediolanensi Breuiario vti, quia per habitationem diuinam censetur esse Clericus illius diocesis. Ex quo fit si solum transeunt Mediolanensi existet, credo non posse vti Breuiario Mediolanensi. Nam licet dixerim in Tractatu de legibus, peregrinos & foraneos obligari legibus & constitutionibus illius regionis, quam transeunt; hoc intelligendum est de legibus generalibus, & quæ forenses & peregrinos virtualiter non excipiunt. At hæc lex seu priuilegium recitandi extra formulam Breuiarii Romani, non est concessum cuiuslibet clerici vtrunque residenti in diocesi, sed clerico domiciliario: quia est concessum clericis, moraliter, ordinibus, & locis exemptis, & inde ipsorum clericis. Colligitur ex Suarez lib. 4. c. 23. num. 6. Bonacina disp. 1. quæst. 3. p. 1. num. 5. & 6.

At si clericus beneficiatus sit Mediolanensis, vbi recitatur iuxta formulam Breuiarii Ambrosiani, an possit, vel teneatur vti Ambrosiano, maxime si statum sit beneficiatos clericos Mediolanenses, nullo alio vti posse? Et ratio dubitandi ea est: quia statum vel præceptum

preceptum dicecesanum extra dicecesim non extenditur, vt laicus probamus in Tractatu de legibus. Ergo statutum vel preceptum, quo ligantur Mediolanenses clerici ad recitandum iuxta formulam Breuiarij Ambrosiani, extra Mediolanum non extenditur. Ergo extra Mediolanum debent vt Breuiario Romano.

In hac re primò dicendum est, posse vt Romano Breuiario hunc clericum Mediolanensem, ob rationem proximè dictam. Quia preceptum vel statutum, seu lex Mediolanensis extra dicecesim existentes non obligat. Et quia quilibet se conformare potest moribus illorum, quibuscumque vivit, etiam transseuer, si aliàs impedire non sit, sicut non est hic clericus cum impedimento cesserit.

Secundò dico probabilis esse, hunc clericum obligatum esse vt Romano. Quia in tantum ab hac obligatione eximi potest, quatenus Mediolanensis beneficiatus est, quibus concessum est vt Ambrosiano. Sed hoc privilegium non videtur extendi ad clericos Mediolanenses extra dicecesim existentes, sed intra ipsam, neque pro illis videtur consuetudo introducta, neque posse introduci, quæ consuetudo legi æquivalat. Cum autem lex intra iurisdictionem legislatoris non possit extendi, ita nec consuetudo. Aliàs extra dicecesim haberet Mediolanus Antistes iurisdictionem: quod est impossibile. Ergo.

Neque obstat; Dominicanum religiosum existentem Romano posse, & debere vt Breuiario sui ordinis, & non Romano. Quia hæc obligatio provenit ex vi professionis, & voti, cuius iurisdicção vbiq; extenditur. At Mediolanensis iurisdicção siue sit ex consuetudine, siue ex lege; non potest extra Mediolanum extendi. Adde si in monasteriis Dominici ordinis essent plura Breuiaria, & religiosi transiret illac: credo posse, dum ibi existeret, vt quo voluerit, vel Breuiario sui proprii Conuentus, qui retinet subiectionem ad illum, vel illius, per quem transit, quia etiam similiter est illi subiectus, & efficitur eius pars.

Quarò dubitatur. An teneantur, vel possint religiosi exempti vtentes Breuiario Romano excitare de festiuitatibus Sanctorum, de quibus iuxta Constitutiones dicecesanas à Sede Apostolica confirmatas in dicecesi, in qua ipsi existunt, recitari? Et quomodo procedit in nostra sententia (quam statim probabimus) affirmante obligationem esse recitandi non solum iuxta formam Breuiarij Romani in genere, sed sigillatim & in particulari, ita vt quo die recitandum sit de feria, non recitetur de Sancto, neque è contra. Nam si vera esset sententia, quam probabilem reputamus, afferens sub obligatione graui solum adstringi clericos ad recitandum iuxta quilibet formam in Breuiario contentam, tamen non recitatur iuxta formam, quæ pro illo die prescribitur, ferè nulla est difficultas. Nam ad honestatam mutationem, quæ absque causa solum inducit veniale peccatum, quælibet honesta, & rationabilis causa videtur sufficere. Ad posita nostra sententia affirmante quælibet obligatum esse sub graui culpa officium recitare iuxta formam ab Ecclesia Romana pro illo die prescriptam, neque satisfacere obligationi si alia vratur: est difficultas. An religiosi exempti possint dicecesanis festiuitatibus se conformare, omisso officio feræ, vel Sancti, quod à Romana Ecclesia illo die prescribitur.

Ratio dubitandi est, Quia omnes religiosi, & clerici, qui specialiter exempti non sunt, tenentur seruire morem prescriptum in Breuiario, vt expressè dicitur in Bulla Pij V. apposta in principio Breuiarij, & satis suprà dictum est. At hi religiosi Constitutionibus dicecesanis non eximuntur ab hac obligatione, cum illis non subiantur, vt diximus *tract. 3. de legibus disp. 1. p. vlt. §. 6.* Ergo. Confirmo primò. Nullus secularis clericus tenetur alterare officium à Romana Ecclesia prescriptum & recitare de Sancto illius dicecesis, sed potest omisso illius officio recitare de Sancto vel de feria, de qua vniuersalis Ecclesia recitat, excipe nisi fuerit patronus Ecclesiæ propriæ, vel dicecesis, vt constat ex Bulla Gregorij XIII. apposta officio proprio Sanctorum Hispanorum, ibi enim dicitur: *Cum prædecessor noster (predictus scilicet Pius V.) in distindtè concessisset vt Ecclesia Hispania possint celebrare officia propria Sanctorum illius provincie, illique plures sunt numero ex hoc sequentibus vt officium maioris partis feriarum anni omittetur, & ordo Breuiarij ferè subuertetur. Nos huic incommodo occurrere volentes, & prædecessoris predicti mentem sano modo interpretantes; declaramus vnquamque Hispania Ecclesiam eorum tantum Sanctorum, qui in Breuiario nò sunt descripti, officia propria celebrare posse, qui vel illius dicecesis sunt naturales, vel eius Ecclesiæ, vel dicecesis sunt patroni, vel eorum corpora, seu notabiles reliquie in ea Ecclesia, seu dicecesi requiescunt. Notandum est verum celebrare posse, quod licentiam concedit, non preceptum imponit. Sed in hac concessione non videtur religiosi comprehendendi, quia exprimentur: & privilegium derogans iuri communi, non debet extendi ad alias personas præter expressas, cum strictè interpretandum sit. Neque valet dicere religiosos esse satis expressos cum dixerit Gregorius vnquamque Ecclesiam. Signum enim illud vnquamque, vniuersale est quod omnes Ecclesias comprehendit. Non inquam, valet*

Tum, quia pauid inferius intendens religiosos obligare, vt in die quo celebratur festiuitas patroni totius dicecesis se conformet, illos exprimit. Ergo cum in aliis festiuitatibus nullam de religiosis faciat mentionem, religiosi non poterunt se conformare. Tum & præcipue, quia loquens Gregorius de specialibus festiuitatibus, quas in tota Hispania voluit generaliter celebrari, subiunxit. *Velimus quod festiuitates sequentes sint in tota Hispania generales, ita quod omnes Ecclesiæ, & Religiones existentes in illa provincia recitent de illis.* Expende, omnes Ecclesiæ & Religiones. Si enim sub verbo (Ecclesiæ) & vniuersali signo affecto, religiones comprehenderentur, frustra Gregorius illas exprimeret, & confirmo. Secundò, exceptio firmat regulam in casibus non exceptis; cum ergo religiosi eximantur ab obligatione, seruandi ordinem prescriptum à Pio V. solum in festiuitatibus Patroni dicecesis, & generalibus pro tota Hispania, sit sanè in aliis festiuitatibus obligatos esse.

9. Cæterum existimo posse religiosos in predictis festiuitatibus cum clericis secularibus illius dicecesis se conformare. Moueor primò, quia vt diximus *tract. de legibus disp. 5. de privilegio, privilegium Principis, & maxime concessum regno, vel provincie late est interpretandum.* Ergo privilegium concessum à Sede Apostolica, vt Ecclesiæ illius dicecesis de tali Sancto recitent, omnes Ecclesiæ etiam regulares sub forma Breuiarij Romani recitantes comprehendit. Tum quia lata interpretatio, quam privilegium habere debet hanc petit extensionem. Tum quia hac via datur conformitas Ecclesiarum in dicecesi, ita vt religiosorum Ecclesiæ cum secularibus conformentur. Quam conformitatem procurauit Concilium, vt satis colligitur ex *sess. 25. de Regul. specialiter cap. 12.* vbi est declaratio Cardinalium relata ibi à Barbossa, omnes regulares tam vtentes Breuiario Romano, quam proprio suorum ordinum, debent in concionibus, & sacris lectionibus, vt epistolis, & Euangelis quibus clericus secularis vitur, Ergo religiosi qui Romano ritu vtuntur in omnibus cum clero se conformare debent. Secundò, probo ex supradicta Bulla Gregorij, vbi conceditur omnibus Ecclesiis, vt possint recitare officium illius Sancti, qui vel illius dicecesis est naturalis, vel eius Ecclesiæ, seu dicecesis est patronus, vel eius corpus, seu notabiles reliquie in ea Ecclesia, seu dicecesi requiescunt. Sed in hac concessione religiosorum Ecclesiæ sub forma Breuiarij Romani recitantes comprehenduntur. Tum ob ea, quæ diximus. Tum quia nulla est ratio, quæ illos religiosos à tali concessione eximat. Cum talis concessio illis onerosa non sit, sed potius onus leuet, & voluntati illorum vltim talis privilegij remittat. Tum quia exceptio, quam Gregorius facit de festiuitate Patroni, & aliis generalibus potius firmat supradictam concessionem. Aliud enim est obligari religiosos ad recitandum de aliquo Sancto, aliud posse, si velint, de illo recitare: vt autem religiosi censerentur obligati in constitutione obligante seculares clericos, debebant exprimi: at vt censerentur comprehensi in constitutione privilegium, & facultatem concedente, non erat opus expressione: quia in concessione huius facultatis est fauor, at in expressione obligationis est rigor. Concedo ergo de sola festiuitate Patroni, aliisque generalibus obligatos esse religiosos se cum seculari clero conformare. Quia solum pro iis festis est expressa obligatio. Poterunt tamen, si velint, in reliquis festiuitatibus se conformare. Et hoc erit decentius, Deo gratius, & populo vtilius, & ex his satisfactum est rationi dubitandi.

10. Maior autem difficultas est an possit Episcopus instituire, vt totus clerus suæ dicecesis festiuitatem alicuius Sancti celebret, cum iuxta rubricas Brauarij Romani de alio Sancto, vel feria recitandum erat?

Et quidem si ille Sanctus signatur in Patronum totius dicecesis, vel illius dicecesis est naturalis, vel eius corpus, seu notabiles reliquie in dicecesi requiescunt, credo posse Episcopum obligare clericos suæ dicecesis, vt de illo officium persoluant. Quia hæc constitutio aduersa non est constitutionibus Pontificis, sed potius illis conformis. Conformatur enim constitutioni Gregorianæ concedenti, vt de tali Sancto possint officium recitare.

11. Quocirca quæstio solum procedit de Sancto, qui neque est Patronus dicecesis, neque illius naturalis, neque illius corpus, aut notabiles reliquie in tali dicecesi existunt. An inquam, de hoc possit Episcopus statuere, vt clerici suæ dicecesis officium recitent?

Certum est constitutione perpetua id fieri non posse, quia esset aduersa supradictæ Gregorianæ constitutioni. Inquit enim: *De aliis vero Sanctis etiam si sint naturales, vel Patroni alterius dicecesis, etiam si illorum corpora, vel notabiles reliquie in aliqua Ecclesia alterius dicecesis requiescunt non celebretur officium proprium, sed seruetur ordo Breuiarij Romani.* At Episcopus detogate non potest sua constitutione constitutionem Pontificiam ex *text. in cap. Maiores de Baptismo. & cap. inferiori, de maior. & obediens.* Ergo.

12. At si de decreto aliquo particulari loquamur, dicendum existimo posse Episcopum vna, vel alia vice statuere, vt de aliquo Sancto à Sede Apostolica canonizato recitetur, si vigens aliqua

aliqua causa occurrat, quæ Pontificem consuli non permittat. Probo, quia solum obstat potest lex generalis lata à Pontifice recitandi illo die de alio Sancto, vel de feria. Sed Episcopi potestatem habent dispensandi in legibus Pontificiis: vt late probamus *tractat. de legibus, disput. vltima de dispensatione præcipue cum vrger causa, & non patet adiuu ad Pontificem. Ergo poterit in hac lege generali dispensare. Secundo, priuilegia & facultates, quæ à Sede Apostolica expostulantur, sunt pro recitatione perpetua. Ergo signum est pro temporalis ab Episcopo fieri posse.*

13 Quinto, dubitatur. An sit præceptum recitandi Officium Virginis, Defunctorum, Psalmos penitentiales, & graduales? Respondeo ex omnium sententia, videntes Breviario Pij V. non teneri extra chorum ad horum recitationem, quia ita cauetur in supradicta Bulla. At alij spectare debent consuetudinem sui loci, & iuxta consuetudinem metienda est obligatio. Sic alios referens Bonacina *disput. 1. quæst. 3. part. 1. num. 22.* Ab hac regula excipitur dies commemoracionis omnium defunctorum, in quo teneris officium defunctorum dicere, quia est pars officij illius diei, & ita habetur in Calendario, & constat ex praxi. Idemque est dicendum de Litanis tempore Rogationum si processionibus non intersit: quia est pars officij illius diei, neque in Bulla Pij V. excipiuntur, sicut excipiuntur alij Psalmi. & preces, esto contra teneat Carolus Macig, *cap. 29. num. 18.* & indicet Vazquez *de benef. cap. 4. §. 1. art. 2. dub. 1. in fin. vbi adducit Sotum, Armillam, & Syluestrum, sed loquuntur extra tempus Rogationum.*

14 Sexto, dubitatur. An satisfacias si officium Canonicum alia lingua præter Latinam dicas? Respondeo probabile esse te satisfacturum obligationi. Quia formulam Romanam precandi quoad substantiam retines. Quia hæc non tam ex idiomate Latino, vel Græco constat, quam ex sensu orationis, & illius dispositionis. At sine dubio grauitur peccabis, si aliquoties facias: quia cenferis Ecclesie generalem ritum, & morem parvipendere, illumque tuæ particulari deuotioni postponere. Secundo, si publicè facias. Quia præbes populo occasionem scandali & erroris. Sic late Bellam. *lib. de verbo Dei, cap. 15.* & 16. Suarez *tom. 2. de Relig. cap. 7. n. 8.* Emmanuel Sà verbo Hora num. 10. Bonacina *disput. 1. q. 3. punct. 1. n. 15.*

15 Septimo, dubitatur. An si addas, vel diminuas aliquid ex officio Canonico, pecces? Nemini est dubium te peccare saltem venialiter, etiamsi minimum addas, vel diminuas, tanquam patrem diuini officij. Quia expressè in Bulla Pij V. præcipitur nullam esse faciendam additionem, vel diminutionem. Quod à fortiori procedit, cum officium publicè dicitur, seu in choro. Imò crederem esse peccatum mortale, si vel minimam adderes, vel detraheres animo, vt in perpetuum sic duraret. Quia licet respectu diuini officij illa sit minima pars, & leuis additio, vel diminutio: non est tamen leue, sed graue illam minimam partem ritui Ecclesie quasi perpetuò addere, vel diminueri. Tum ob usurpatam iurisdictionem; tum ob introductionem noui ritus & cultus. Sic Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 15. n. 15.* Filiucius *tract. 23. cap. 6. g. 11.* esto contra teneat Bonacina *disput. 1. q. 3. punct. 1. n. 21.*

Dixi tanquam partem diuini officij, quia si addas aliquid concomitantè, & per accidens ad maiorem diuini cultus solemnitatem, non est peccatum. Hac enim ratione honestatur cantus, qui inter vnum, & alium Psalmum solet ad organum, vel musicum instrumentum fieri, ita Bonacina loco supra indicato.

16 Octauo, dubitatur. An supradicta additio, vel diminutio satisfacias præcepto recitandi? & quidem, si notabilem partem diminuas, clarum est te non satisfacturum. Tum quia illud officium sic diminutum non retinebit absolute formam præscriptam. Tum quia illud officium est absolute præceptum secundum se totum. Ergo omnia graui parte præceptum absolute implendum omittitur. At si officio notabilem partem addas, credo, etsi pecces, propter additionem, te satisfacturum præcepto recitandi. Quia totum, quod præcipitur, recitas, etsi alijs præcipibus mixtum. Dices: ex illa mixtione probatur te non satisfacere præcepto, quia illa mixtio facit vt non sit eadem formula officij, sed alia: at teneris recitare iuxta formulam in Breviario præscriptam. Ergo non satisfacias. Respondeo moraliter loquendo non esse aliam formulam; quia non debes cenferi illa addere, vt patrem diuini officij, sed quasi per accidens.

17 Nono, dubitatur. An satisfacias præcepto recitandi, si die quo recitandum est de Sancto, recites de feria, & è contra? Non defunt auctores qui affirmant te solum in hac mutatione committere peccatum veniale. Sic Caiet. *verb. Hor. §. 3.* Syluester *eodem verbo, quæst. 2.* Emmanuel Saa *eodem verbo, num. 12.* Zerola *n. 6.* & reputant probabile Valent. *disput. 6. quæst. 2. part. 10. §. 3.* Lessius *lib. 2. cap. 37. num. 77.* Vazquez *de benef. cap. 4. §. 1. dub. 2.* Vega *1. p. cap. 118. casu 17.* Motenur quia præceptum impletur quoad substantiam, etiamsi in modo deficiat, substantia enim præcepti est, vt recites secundum formam Breviarij Romani, & non alterius. Modus autem accidentalis est, vt hoc die recites de feria, alio de Sancto. Ergo.

18 At mihi vetius & probabilis est te non satisfacere præcepto, si omisso feriali officio recites de Sancto, vel loco officij de Sancto recites de feria, cum recitandum non est, sic docent

pluribus relatis Suarez *tom. 2. de relig. lib. 4. cap. 11. n. 6.* & *cap. 23. num. 12.* & 14. Bellam. *tom. 3. lib. 1. controu. 3. cap. 18.* Garzia *de benef. 3. p. cap. 1. num. 150.* Bonacina *disp. 1. de hor. can. quæst. 3. punct. 2. num. 17.* Reginaldus *praxi lib. 18. num. 177.* Filiucius *tract. 23. cap. 8. quæst. 4. num. 186.* & *cap. 7. quæst. 3.* & alij apud ipsos Moueot, quia præceptum non solum est de recitando in genere secundum formam præscriptam à Pio V. sed de recitando, verbi gratia, tali die de Sancto, & tali de feria, quia hoc in forma præscripta continetur. Aliàs non solum non esset peccatum mortale illius omisso, sed nec veniale; quia non potest esse peccatum veniale, vbi non est materia præcepti violatio. Quod si fatearis, vt verè fatendum est, materiam præcepti esse hanc particularem recitationem; & illam omittens recites aliam, quæ præcepta non est, non videris præcepto satisfacere. Quia non potest fieri satis præcepto per rem non præceptam. Item si verum esset tantum esse obligatum recitare secundum quamlibet formam Breviarij Romani, & non secundum formam continentem quolibet die, satisfacies præcepto recitandi, si officium dicas de Resurrectione quolibet die quadagesimæ, & Dominica per annum. Consequens autem durum videretur, cum totum illud officium non æqualeat maruinis precibus alterius diei. Ergo. Et ex his patet responsio fundamento contrarij. Nego enim præceptum secundum substantiam esse tantum recitationem secundum formam Breviarij Romani, vt sic, sed etiam secundum hanc, & illam formam. Quia pro quolibet die est distinctum præceptum iuxta distinctionem ritus recitandi.

PUNCTVM III.

Quomodo à supradictis officium diuinum recitandum sit vt præcepto fiat satis.

- 1 Deciditur quæstio ab Innocentio 1 11.
- 2 An truncare verba obstat obligationi.
- 3 Quid dicendum de interruptione.
- 4 Attentione illa requiritur, quæ ad orationem necessaria est.
- 5 Intentio sufficit virtualis.
- 6 Si solus recitas, non teneris proferre verba voce ita aliorum, vt te audias.
- 7 Quid si cum socio.
- 8 Quæ tenearis proferre, quando recitas cum socio.
- 9 Non satisfacias obligationi, si non expectes integram socij pronunciationem.
- 10 Quid si recites animo non satisfaciendi præcepto.
- 11 An si recites sine attentione pecces?

1. Satisfecit huic interrogationi Innocentius III. in *cap. Dolentes de celebratione Missarum*, præcipiens in virtute sanctæ obedientie, & sub pena suspensionis, omnibus ad recitandum obligatis, vt diuinum officium nocturnum pariter & diurnum, quantum eis Deus dederit, studiosè celebrent pariter, & deuotè. Quid autem sit studiosè celebrare? quid deuotè? videndum est.

Ad studiosam celebrationem notant Doctores tria requiriti. Primò, ne verba omittantur: Secundo, ne truncantur, & mutilentur: Tertio, ne inextrumpantur. Quotiescumque enim aliquod horum contingit, culpabiliter, diei non potest officium studiosè, sed potius negligenter celebrari. Ad deuotam vero celebrationem requiritur debita intentio & attentio. Sic omnes Doctores cum glossa in *sup. dict. cap. Dolentes.*

2. Omisso verborum communitè contingit cum verba priora vesticali vltimis iunguntur, omisso intermedijs; quæ omisso si in magna quantitate sit, sine dubio est mortale. Tum quia ex officio diuino relinquuntur grauis quantitas. Tum quia illa, quæ dicuntur, possunt reputari non dicta. Nam dicta illo modo, vel nullam, vel propriam significationem habent: proinde sic omittens teneret reperere. Si autem in leui quantitate fiat, leue erit peccatum. Aliquando tamen propter inadvertentiam, balbutitionem, inolitam consuetudinem excusari poteris, sed ratio, ait Lessius *lib. 2. cap. 37. dub. 10. num. 56.*

Truncare, vel mutilare verba; quod fit absorbendo syllabas, existimat Lessius solum esse peccatum veniale, si voluntarie fiat, & nullum peccatum, si inuoluntarie. Regulariter credo ita esse; quia raro ob lyncopen syllabarum perditur sensus, & significatio verborum. Suarez *lib. 4. de hor. can. cap. 25. num. 6.* At si tanta esset truncatio verborum, seu syllabarum omisso, vt scilicet, & significationem amitterent, idem est dicendum, quod nuper diximus de omissione verborum, esse quidem peccatum mortale cum obligatione repetendi, si in magna quantitate fiat, & veniale si in leui.

3. Interrumpere officium absque causa extra chorum, est plures existimant esse mortale, nisi fiat animo repetendi, vt docuit Nauarrus *cap. 16. num. 75.* Medina *de erat. quæst. 6. sub finem.* Angles *de erat. q. 5. difficult. 5.* Azor. *1. p. lib. 10. cap. 8. quæst. 5.* huius probabilis est non esse mortale, neque obligationem repetendi. Quia interruptio non impedit quominus verè recites omnia cuiuslibet horæ pertinentia; ergo neque impedit, quominus satisfacias